

Barfotapolitiker

Eva Goës

Aktivist. Tidigare språkrör och riksdagsledamot.

Året är 1982. Det är vinter och vi ser en liten notis i tidningen om att alla är välkomna till Miljöpartiets möte i bibliotekets hörsal. Min man, yngsta barnet Anna och jag tar oss dit. Men dörren är låst av misstag. Vi vänder för att gå hem, men någon kommer springande och öppnar. När vi senare på kvällen lämnar denna illustra samling entusiaster håller vi i vår hand partiets sprillans nya idéprogram. Här börjar vårt engagemang i Miljöpartiet, och ett helt nytt liv.

Med rasande fart kommer valet. Jag säger att jag bara är lärare och mamma och inget kan om politik, så jag vill inte stå på någon lista. Efter övertalning får de till slut sätta mig långt ner på landstingslistan - för sjuk har jag ju varit och vet vad jag vill ändra på. Sex förlossningar, varav fyra med komplikationer, och egna erfarenheter både från sjukhussängen och som vårdare, stärker mig i mitt beslut.

Nybyggaranda och intuition

Miljöpartiet i Härnösand riggar upp en tillfällig lokal en månad före valet, mitt emot biblioteket och teatern. Alla lånar ut sina skärvor, först till valutskick och sedan till lokalhyra. Det visar sig vara ett lyckokast: Det är lätt att slinka in, kaffet står alltid på, material har dukats upp och jag blir den ständigt närvarande eftersom jag är arbetslös. Anna är ett år gammal och kryper omkring i det stora skyltfönstret och leker med alla rockknappar och annat härligt grönt. En levande skyltdocka!

Varje dag strömmar miljöpartisterna in efter arbetet, och vi skriver personliga brev till alla vi känner och som är våra vänner. Vilken nybyggaranda! Vi lägger grunden för organisationen, visionerar, drar upp riktlinjer, har sommarläger där vi bryter åsikter mot varandra och skriver lokala handlingsprogram. Den härliga valaffischen:

Vi lovar inte guld, men gröna skogar kommer så småningom. Ja, vi bygger partiet! Men så händer det. Inga valutskick kommer till hushållen i Härnösand. Min intuition säger mig att det inte står rätt till. Jag tar ett provtryck, som vi fått från Stockholm, och går över gatan till teatern, där det är en balettföreställning. Jag frågar alla som går in om de har sett detta. Några svarar ja. Det är de som bor på landet. Alla andra svarar nej. De bor inne i Härnösand. Jag tar reda på att det företag som ska dela ut i centrala staden heter Direktreklam, och kontaktar dem och tidningarna. Det finns bara en logisk förklaring: Utskicken har dumpats någonstans. Mycket riktigt, så är fallet. I en portgång har alla utskick slängts. Det blir feta rubriker i lokaltidningarna. Vi ordnar snabbt nya utskick, fyller dem med valsedlar med namn på, och cyklar ut med valutskicken själva.

Denna nesliga behandling av oss miljöpartister tror jag var en av orsakerna till att vi fick massor av sympatier och att vi blev den enda miljöpartiavdelning i länet som lyckades ta sig in i kommunfullmäktige 1982.

Vi sätter fart på kommunen

Med kontoret på fickan, men väl organiserade, väl pålästa och optimistiska, ska vi nu sätta fart på kommunens politiska liv, vilket vi också bevisar. En broschyr, Miljöpartiet i Härnösands kommun, delas ut av oss ett år efter inträdet. Där beskriver vi vad vi lyckats med, de frågor som vi stoppats på och de frågor där hoppet finns kvar. Vi kämpar mot atomsopor i Godmark (och stoppar detta tilltag), slåss för BB, lyckas få igenom en satsning på vätgas inför kommunens 400-årsjubileum 1985 (det så kallade Welgas-projektet). Vi inför praktisk ekologisk utbildning i skolan med en fadderbonde och motionerar om ”Centrum för utveckling av ungdomens kreativitet - ett utvecklingscentrum”, med mera.

Det är en imponerande samling frågor som vi har lyckats med - och vilket proffsigt hushållsutskick!

1983 deltar jag tillsammans med fem andra härnösandsbor på min första kongress i Uppsala. Helt plötsligt är jag invald i det politiska utskottet, och jag får tunga uppgifter direkt trots att jag bara är ersättare. Samtidigt som jag väljs även Inger Schörling och Åsa Domeij in som ersättare.

Vi anordnar en ekonomikonferens tillsammans med Risto Liljequist, han som senare grundar Ekologiska partiet. Det blir en hellyckad konferens på folkhögskolan i Härnösand med mer än 70 personer från hela landet. Kristian Wenneröd från Norge tar redan då upp medborgarlön och arbetstid under rubriken: "Arbeta mindre - lev mer". Sammen och alternativa ekonomen Eirik Myrhaug önskar införa renen som myntfot. Företrädare för föreningen JAK (Jord, Arbete, Kapital) är närvarande och Peter Söderbaum från Sveriges Lantbruksuniversitet föreläser under rubriken "Ekologisk ekonomi och positionsanalys". Alla alternativa ekonomer finns församlade. Vilken dynamik!

Jag blir vald till ordinarie ledamot i politiska utskottet 1984 och under de kommande åren är det mycket grov- och slitjobb, både med den kommunala politiken och på riks, med bland annat programskrivning och att agera skuggriksdag. Jag är också koordinator för tidningen Alternativet - det tar mycket kraft och tid att varje vecka jaga nya ledare, eller skriva dem själv. Många lovar, men glömmer att skicka in sina alster.

Tillsammans med Per Gahrton tar jag genom studieförbundet NBV och Elof Sjödin, vår ideolog från Sollefteå, 1985 fram en studiebok och handledning: Framtid i Sverige - hot eller löfte? Jag vill speciellt lyfta fram den lovvärde Elof, som ordnar den ena intressanta kortkursen efter den andra på Härnösands folkhögskola, för att vi miljöpartister ska förkovra oss.

Så är vi då framme vid valet 1985. Härnösand, där vi har platser i kommunfullmäktige, kan nu sponsra miljöpartisterna i de närliggande kommunerna med valsedlar och annat. Därtill får vi en grundplåt i länet, tack vare att vi har så duktiga försäljare av konstlotter. Tage Ifrig från Timrå har fått en idé om ett konstlotteri och föreslår förtroenderådet att de ska ställa sig bakom detta. Han är helt otrolig och lyckas få tavlor bland annat från Bengt Lindström och Rolf "Trollet" Lidberg.

Vi laddar upp i länet med husvagn, bjuder på ekologisk soppa, gröna tal, försäljning av ekologiska produkter, sång och musik. Det är grönt. Vi har roligt. Alla jobbar för samma sak. Vilken sammanhållning!

Lokalt inreder vi en gammal bokhandel till kansli, har loppmarknad, trevliga möten och tycker att livet leker. Vi fyller stora säckar med avgaser på Stora torget i Härnösand, och frågar folk var vi ska släppa ut avgaserna. Det är många pannor som läggs i veck. Inte kan vi släppa ut det vid landshövdingens port, eller? Demonstrationen går ut på att visa att det vore bättre att driva bilar på vätagas för då kommer det enbart vattenånga från avgasröret. Med en utställning om avgasernas miljöförstöring och denna åskådliga tillställning, väcker vi folks miljömedvetande.

Valtåg med förhinder

Valtåget introduceras 1985 och jag hoppar på med fyraåriga Anna. Så kommer Dagen D. Det är den 13 augusti och vi ska genomföra en demonstration mot UKAB, sopförbränningsanläggningen i Uppsala. Vi smyger via järnvägsrälsen in på området strax före klockan sju på morgonen, helt öppet, och sätter oss på rampen upp till tippen. Aktionen ska bara vara en timme, så att vi inte stör processen och orsakar mer utsläpp. Inger Holmlund, sekreterare för Miljöpartiets riksorganisation, och Jan Wikström, från Uppsala, klättrar upp i den höga skorstenen med en banderoll. Åsa Domeij håller kontakt med media.

Den första långtradaren kommer, och den brakar rätt på oss. Jag sitter i första ledet med en mugg te i handen och jag kan riktigt se hur jag måste ha flugit bakåt, för mitt sittunderlag är kvar mellan astbilens däck. Chauffören är rasande. Han låter bilens motor vara på, till fem minuter innan vi avbryter det hela. Jag, med flera, försöker lugna ner honom och förklara att aktionen inte är riktad mot honom personligen. Att vi förstår hans vrede eftersom han kör på ackord, men att vi protesterar mot att UKAB fortsätter släppa ut dioxin trots våra propåer den politiska, byråkratiska vägen. Lastbils-chauffören tycker att vi borde blockera direktörernas skrivbord i stället. En bra idé, säger jag, men den här gången valde vi det här sättet i stället.

Resultatet av aktionen blir bra. UKAB inför sopsortering så småningom. Men många får trots detta stå inför skranket och måste betala dryga dagsböter. Jag ber om fängelse ifall jag brutit mot lagen, men det går inte. Mina böter betalas av en anonym social-demokrat (vilket min son påminner mig om, när han finner uppgiften i en statsvetenskaplig bok under sina studier).

Resan vidare efter aktionen glömmer jag aldrig. Mina ben darrar hela vägen och på torgen i Gävle och Sundsvall, där jag även är ansvarig för torgmötet. Anna tar över mikrofonen och sjunger:

”Solen skiner, aumba”.

Denna något gulliga avledande manöver behövs, för ”påkörningen” har tagit mig hårt.

Ett bottenval - Per lämnar över till Birger

På riks var det förstämning efter valet. Det gick till och med sämre än 1982. Per Gahrton bestämmer sig för att lämna över till Birger Schlaug, och betonar att vi har bara ett val till - sedan är det för sent för Miljöpartiet att äntra riksdagen. Vi blir inte trovärdiga om vi inte tar oss in 1988. Botten är nådd. Samtidigt så känner vi luft under vingarna på lokal och regional nivå. I Västernorrland har vi kommit in i fullmäktige i fem av sju kommuner och får två ledamöter i landstinget. Vi inrättar äntligen ett regionkansli i Västernorrland. Vi känner att vi kommit på grön kvist. Vad olika ödets lotter falla! Året som går arbetar vi vidare på riks med att bygga partiet. Vi bevakar också riksdagen - en så kallad skuggriksdag - skriver till regeringen om sådant vi ogillar och vill ändra på. Protesterar mot kärnvapenprov på Moruroa och tvångsflyttningen av dinéindianer från Big Mountain i Arizona.

Jag är ansvarig för det nya Hälso- och sjukvårdsprogrammet, på cirka 40 sidor. Allt är klart, när jag ber min man att bara fixa något litet på datorn. Hux flux är allt borta! Jag tar en lång lugnande promenad. Arbetet börjar på nytt.

Före och efter Tjernobyl

Den 26 april 1986 - Tjernobyl. Chock! Katastrof! Gör något! På väg till kongressen i Mölndal i början av maj passerar jag Borlänge och stannar till hos Ragnhild och Antonin Pohanka. Vi framställer snabbt ett flygblad och står i gathörn i Borlänge på valborgs-mässoaftonen i

duggregn och delar ut information om kärnkraften och Tjernobyl. Vi åker vidare till kongressen, men det mesta av den är i dag helt borta ur mitt minne, förutom demonstrationen som vi improviserar. Vi går motströms i första majtåget och delar ut information om Tjernobyl. Enligt 88 i kongressprotokollet väljs jag till språkrör efter Ragnhild.

Och som av en händelse anordnar Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen en kort tid senare en stor konferens. Världens elit på kärnkraftsområdet samlas i Stockholm och vi har bestämt oss för att granska IAEA, det internationella atomkraftsorganet under FN. Miljöpartisten Jill Lindgren håller i hela konferensen.

Laddad med alla hemska fakta kommer jag hem från konferensen. En ny tideräkning har börjat - före och efter Tjernobyl! Jag begär att barnens sandlådor ska saneras från sand och så kallade "hot spots" (en blandning av uran och plutonium), att mjölken ska mätas på radioaktivitet, både cesium och strontium, att bönderna ska få hjälp, att en räddningsplan för en kärnkraftsolycka i Sverige ska tas fram, och så vidare. Inget händer. Lugn, bara lugn, får vi höra av "Lugnaren Lögnaren Koftan" Gunnar Bengtsson, chef för Statens strålskyddsinstitut, som dyker upp med helikopter i vårt län. Jag börjar söka efter en geigermätare. Vi måste få veta hur det står till. Vi kan inte förlita oss på myndigheterna, som har gamla mätare gjorda för atombomber. Alla mätare har tagit slut i Europa, men efter tre veckor får jag en mätare från USA. Värdena är skräckinjagande. Närmare 10 000 mikroröntgen per timme uppmäts i Härnösand drygt tre veckor efter katastrofen. 10-20 räknas som normal bakgrundsstrålning. Hur mycket var det inte då direkt efter smällen?

Jag betraktas som kärningen mot strömmen. Folk ringer ner mig. Kom hit och kom dit, och varför har ni inte gjort något, ekar i mitt öra? Folk kan inte skilja på miljö- och hälsoskyddskontoret och Miljöpartiet. Ibland parerar jag med att fråga vilket parti de röstat på, när de skäller ut mig och partiet för att inte göra tillräckligt. Jag får förklara att Miljöpartiet kom till just för att vi inte accepterade kärnkraften och att vi har jobbat för att avveckla den sedan 1981. Men för det behövs majoritet, och vi har inte ens blivit inröstade i riksdagen. Jag säger att de har chansen nästa gång - 1988!

Språkröret Eva Goës häcklas

Eftersom jag blivit ett levande bevis på att politiker gör något, börjar Moderata Ungdomsförbundet smälla upp affischer, med en nidsbild av mig, överallt i Härnösand. De avbildar mig som en gås, naturligtvis, och skriver att vi vill tillbaka till grottstadiet. Om Miljöpartiet fick bestämma skulle väl Sverige se ut som Murberget (Härnösands motsvarighet till Skansen). Dessa bilder finns till och med inne på vårdavdelningar på lasarettet. Då reagerar en väninna till mig. Hon tar kontakt med ledningen på sjukhuset, inom skolväsendet och kommunen och frågar dem om det är tillåtet att använda anslagstavlor till vad som helst. Egentligen är ju detta ett bevis för att Miljöpartiet är ett hot, men det är inte roligt för mina barn att se dessa bilder. Västernorrlands Allehanda har en chefredaktör som förlöjligar mig i alla sammanhang på ledarsidan. Det är på gränsen till ärekränkning. Han kallar oss alla för blåbär, så vi samlar ettöringar på torget till honom, som en tävling. Ju mer pengar desto fler tror på oss som parti. Vi ger honom en stor burk med blåbärssylt på valnatten!

En kvällstidning gör ett reportage som omfattar alla fördomar om mig som person. Det är falskt och uppgjort före intervjun. En hel dag är två personer hemma hos mig, de äter av vår goda läckra regnbåge, är med mig och barnen i källbacken och följer med på ett möte på kvällen. Inget av min vardag finns med i deras artikel. Deras resa till Härnösand var bara för

att legitimera att de i alla fall hade träffat mig. Min svåger ringer upp mig när han läst reportaget och säger att detta är höjden av kvinnoförakt. Så framlever jag mina dagar som språkrör. Mycket hat, fördomar, förlöjliganden - men också kärlek. Härskarteknikerna i dess pryddo?

Barfotapolitiker

Som miljöpartist och språkrör återvänder jag med jämna mellanrum till Jämtland, Bohuslän, Blekinge och Skaraborg. Jag känner mig på något mystiskt vis beskyddad av de gröna i dessa län.

Genom deras uppskattning växer jag som människa. De lyfter mig som språkrör. Jag känner mig trygg i deras sällskap.

På torget i Östersund framträder för första gången teater Miljöpartiet. Lokala förmågor och jag själv uppträder med ett kärnkraftsspel om hur svenska folket lurats av vackra tekniska orwelliska ord, där svart blir vitt och död blir liv. Ingen vet när det smäller nästa gång eller hur det högaktiva avfallet ska tas om hand. Vår gatuteater går hem häruppe.

Att bygga partiet ute i bygderna tjuvar mig mest. Utan denna livsluft skulle jag inte klara alla attacker utifrån eller påhoppet internt. Att ta med sig kontoret på fickan, förbereda olika pressmeddelanden och teman från plats till plats, att ta kontakt med miljöpartister eller presumtiva sådana, att planera hela turnén hör till bilden av ett miljöpartistiskt språkrör. En vanlig dag kan innebära fem olika explosioner: börjar med full gas i en skola, sedan presskonferens, studiebesök, skola igen och offentligt möte på kvällen. Dag ut och dag in. Det enda jag ber om är att få "plana ut" tio minuter efter lunch, då lägger jag mig raklång var som helst för att återhämta krafterna. När jag i dag tittar i min kalender blir jag matt bara av att se mina resrutten. Jag minns alla nya sångar, alla miljöpartister som jag bott hos och alla nya människor som jag träffat på olika möten. Jag åker tåg till jämtländska Bräcke, river av ett möte, lägger mig på nattåget och åker till Härryda utanför Göteborg. Där startar vi ett nytt parti och gör upp en lista inför valet. Jag ser framför mig alla maskrosor som de pyntat bordet med. Vilken underbar känsla! Nästa kväll i Stenkullen, Lerum. Vi fyller salen och jag upplever rena rama frälsningsmötet. Tänk att bli salig av politik!

En gång när jag kommer till en kommun i Småland, så är dörren till föreläsningssalen låst. Ingen nyckel. "Rörligt men ändå bra", skriver jag i min kalender. Under denna turné besöker jag, på två dagar, fem kommuner. Jag glömmer aldrig Svenljunga. Så fort jag sätter ner foten i kommunen får jag en dundrande huvudvärk, som migrän. Det kommer sig av lukt och utsläpp av lösningsmedel från skinnfabriken. Tvärs över gatan ligger en skola! Jag lovar mig själv och fabriken ansvariga att jag ska kämpa mot dem och deras miljöstörande verksamhet. Flera moment i processen är direkt hälsofarliga, främst för de anställda, men också för dem i omgivningen. Jag kan senare konstatera att de blir fällda och måste åtgärda olägenheterna.

1987 hade en mycket livlig diskussion om sjukdomen aids brutit ut, så politiska utskottet beslutar att jag ska göra något kring detta. Vid ett besök i Örebro ordnar den lokalt kände miljöpartisten ett aidstest, läkare som han är. Efter provet, berättar han för mig att han aldrig tillåtit någon att sticka en nål i honom. Det tycker jag är kuriosa - han är knappast för obligatorisk provtagning!

Politik på kvinnors vis

Något annat som jag, tillsammans med några andra kvinnor i partiet, tar initiativ till, är att anordna kvinnoträffar. Vi har en minnesvärd träff i Nynäshamn som vi kallar ”Politik på kvinnors vis”. Något så inspirerande har jag aldrig tidigare upplevt i partisammanhang. Kreativt och resultatgivande. Vi kommer att stötta varandra och ge varandra stärkande ord för att klara den vardagsnära politiken och alla påhopp. Att kunna bemöta härskartekniker och hitta nya sätt att tillåta sig vara politiker är nödvändigt. Precis som det sades från början i Miljöpartiet. Då var det de något äldre männen på lokal nivå som knuffade fram oss kvinnor och talade om att vi var kompetenta. De skapade utrymme för oss. Men snart börjar utrymmet krympa, speciellt på riks. Eliten ska fram. Vi får inte vara så töntiga.

Just mitt sätt att vara är ett brott mot etablissemang och det rådande systemet. Jag sjunger, läser dikter, talar om själslig miljöförstöring, kramas och skrattar samtidigt som jag seriöst jobbar fram faktaunderlag, reviderar program och skriver ledare i Alternativet. En artikel i tidningen Kvällsposten, med rubriken Hon sätter knorr på politiken, beskriver mitt besök hos grisarna på Engavallen utanför Trelleborg, och ger en bild av hur mitt liv är. Mitt förvandlingsnummer på toaletten från svineri till grönt språkrör, speglar min vardag som språkrör med den ”feta” lönen som halvtidsbonde1.

Mitt i allt så ombeds jag att komma till Åland. De Gröna ska ställa upp i sitt första val och jag har blivit utvald att inspirera dem. Jag blir totalt förtrollad. Vilka människor, med ”Tant Grön” i spetsen, och vilken anda! Jag blir så hänförd att jag glömmer bort att åka hem till en intervju med liberala tidningen NU. Behöver jag säga att valet gick bra? Mitt tips om att bjuda på valsoppa går hem. Blanda mat och valmaterial, det är oslagbart!

Skit är skit om än i möblerade rum

En stor miljötribunal ska gå av stapeln i Stockholm. För första gången blandas gröna aktivister med etablissemang. Miljöpartiet och miljörelsen är där. Ett genombrott för miljön! Anders Wijkman, från Svenska Naturskyddsföreningen, serverar kungen ”att världen inte har råd med västerlänningar, som skiter i sitt eget dricksvatten!” Separationstolett tas upp på de rikas bord, faktiskt före vi lade en sådan motion i riksdagen. I mitt öra viskar några högt anställda på Volvo, Koncessionsnämnden och Asea att de ska rösta på Miljöpartiet, för det behövs något nytt i politiken!

Nu har miljöhoten också kommit närmare. Algblomning, säldöd, Tjernobylys djupa sår både mentalt och fysiskt samt politiska skandalaffärer avlöser varandra.

I Sverige skakas det politiska och militära etablissemang av Boforsaffären. Ingvar Bratt blir symbolen för motståndet mot den smutsiga vapenexporten2. Arbetsgivaren försöker komma åt honom, men värst är att folket i Karlskoga fördömer Ingvars agerande ”mot bygdens bästa”. Mitt första minne av Ingvar Bratt är när vi möts i en skolkorridor och kramar om varandra. Jag tror att det är på Miljöpartiets femårsjubileum. I alla fall blir det början på vår vänskap. När Ingvar 1988 kommer ut med sin bok Mot rädslan bjuder jag upp honom till Härnösand. Han kommer en ljuvlig vardag och vi sitter på balkongen och filosoferar i solen. Vi sätter tillsammans upp affischer på stan, träffar hans syster som bor i Härnösand och på kvällen fyller vi gymnasieskolans aula med upplysta människor. Emnet berör och upprör. Viken modig man Ingvar är! Det känns i magen, nu när jag skriver om honom. Jag hoppas bara att priset inte blev för högt för honom och hans familj.

Språkrörsväl med komplikationer

Det är inte enbart sötebrödsdagar att vara språkrör. Det uppstår slitningar inom partiet om taktik och strategi. Nu gäller det. 1988 måste vi komma in i riksdagen. Det är sista chansen! Vem ska man satsa på i TV och radio? Vem vill media ha? Vem gör sig bäst? Det finns lika många åsikter som personer i den inre kretsen. På kongressen i Karlskoga 1987 kandiderar tre till kvinnligt språkrör. Valberedningen förordar Jill Lindgren, men samtidigt läggs en kampanj upp för att lansera Åsa Domeij. Hon reser på turné strax före kongressen och alla förstår att det egentligen är Åsa som är huvudkandidaten, trots valberedningens förslag.

Det blir en ganska uppslitande tillställning med personangrepp och upprörda känslor. Vi utfrågas om vår kompetens på scenen, men några har dessförinnan spridit rykten i sovsalar och andra kongressutrymmen om att jag inte kan något om biologi och alltså inte borde väljas, på grund av min inkompetens. Jag får frågor om växthuseffekten men kan svara med hjälp av helt nya fakta, som väldigt få känner till.

Utgången vet vi. Jag blev vald mot alla odds. Jag mådde mycket dåligt efter detta taktiska rävspel, vilket givetvis även andra direkt inblandade gjorde. Att komma igen med full kraft krävde sin tid. Som tur var fanns det supporters runt mig, och viktigast av allt - min familj, som trodde fullt och fast på min kapacitet och ville att jag skulle fortsätta.

Efter denna händelse gäller det att hitta rutiner som får arbetet att löpa så smärtfritt som möjligt. Nu gäller det partiet och inträdet i riksdagen! Kanslierna - i Lund, med Kjell Dahlström, och Stockholm, där Jill Lindgren är sekreterare - måste nyttjas optimalt och språkrören vara uppdaterade om varandras göranden och låtanden. Birger Schlaug och jag har telefonkontakt varje morgon för att stämna av dagens nyheter och kommentera dem. Vi bestämmer vem som ska göra vad, och det fungerar bra fast vi är så geografiskt spridda och har så dåliga kommunikationsmedel. Kommunikation är A och O - det vet vi efter en dyr läropeng, när vi uttalat oss utan att ha varit i kontakt med varandra i förväg.

Valtåget 1988

Jag råkar vid något tillfälle säga att jag är nomad. Då replikerar Birger: "Du är väl inte normal". "Nej, svarar jag, inte normal. Jag är nomad!" Jag gillar att se nya vyer, träffa nya människor, röra på mig. Att resa med tåg är därför helt underbart, så jag tar min sjuåriga Anna med mig och sticker i väg i augusti på valturné per tåg.

Roligare tågresor får man leta efter! Vi bor med Inga Tegby och Lars Norberg, delar glädjen med deras barnbarn och alla andra fantastiska miljöpartister ombord. Anna blir förälskad i Ebbe Grön, vårt sambagång, och det är ömsesidigt. Att skriva om den resan kräver en hel bok, och den finns redan (Valtåget 1988), som jag varmt rekommenderar - en levande historia i ord och bild.

Ett ljusst minne är vår ankomst till Skövde, där vi morgonpigga och lite ruggiga knallar ut på perrongen och blir serverade frukost direkt på stället. Det smakar härligt. Sedan knallar vi iväg till torget med banderoller och sambamusik, och Birger och jag kompletterar varandra fantastiskt bra på torget. Det känns att det har lättat! Vi växer, Miljöpartiet växer!

Ju närmare vi kommer valet desto mer skraja blir våra motståndare. Vi har nu ökat vårt medlemsantal till det dubbla i Härnösand. Vi har fått fart på folket. Det känns som om inget kan stoppa oss längre! Opinionssiffrorna slår rekord även på riksnivå.

I lokaltidningen kan vi den 13 september 1988 läsa om oss miljöpartister i Härnösand: Nej, säger representanter för de övriga partierna, de har inte påverkat kommunpolitiken i Härnösand, varken i miljöfrågor eller i några andra sammanhang. ”Vi trodde att de skulle profilera sig mer”, säger en vpk-are i kommunen. Hon tror inte att Miljöpartiet kommer att gå framåt i kommunvalet. Profilera sig mer? Under åren har vi agerat mot den cancerogena utsläppskällan Hagraf3. Vi har köpt folkets geigermätare (för vårt partibidrag) för att kunna mäta radioaktiviteten, när kommunen inte kan. Miljöpartiet har synts mer än alla andra tillsammans. Vi har brottats med dricksvattnet i kommunen, genomfört Welgasprojektet, som 10 000 människor besökt, däribland kungen och drottningen. Vad mer kan man begära av ett litet parti med bara två ledamöter i kommunfullmäktige, ersättarplats i kommunstyrelsen och ”insynsplatser” i nämnderna för teknik, miljö och hälsa, samt skolstyrelsen?

På nationell nivå har vi varit i media mest hela tiden på grund av säldöd och Tjernobyli. Miljöfrågorna är här och Miljöpartiet är bäst på dem och mest trovärdiga. Vi rider inte på vågen kring Ebbe Carlsson-affären. Tvärtom undviker vi den. Centerpartiet känner sig hotat och Lennart Daléus passar därför på att slå under bältet, när vi ska ha en debatt om genteknik på min hemmaplan. Mitt under diskussionen börjar han anklaga mig för att inte vara närvarande på kommunstyrelsemötena. Till saken hör att man flyttat dagen för mötena och att jag är ersättare, alltså får jag inte rösta eller reservera mig (så var det på den tiden). Mina språkrörsturnéer är redan inbokade när de flyttar veckodag för sammanträdena, vilket förrycker hela upplägget.

Hetsjakt

Kan något stoppa oss? Möjligen den stora hetsjakten. ”Plötsligt” avslöjas skandal på skandal, som pärlor på ett radband, den sista veckan före valet. Det kan inte vara sant. Vilka lägger ner all sin kraft på att chikanera oss? En kvinna riktigt fräser och spottar efter mig på Hötorget när jag håller ett torgmöte. Det är hemska dagar. När Birger till slut svärtas ner för att inte ha betalat skatt på sin bil och jag blir anklagad för att ha misskött mina barn (jag hade släppt i väg en son till skolan med gummistövlar en snöig vinterdag) samt visat en ”porrfilm” i undervisningen (om en av mina förlossningar), så är måttet rågat. Detta är ju absurt!

Trots förföljelserna, och att jag gör bort mig i Ekots radioutfrågning, lyckas vi den näst sista veckan, då jag tillsammans med vännen Lars Norberg reser runt i Östergötland, med konststycket att få flera orter i Östergötland att ställa upp med kandidater på sina lokala listor.

Jag ser i dag i min almanacka hur jag den sista veckan rusar från plats till plats i Stockholm och följs av ett pressuppbåd. Det sista framträdandet är vid Åhléns, jag duellerar med Gudrun Schyman om föräldrapeng och familjepolitik. När vi slutar kommer en man fram och delar på den bukett som han tilldelat Gudrun under torgmötet. Oavgjort således! Jag avslutar med: ”Vi ses i riksdagen!” Ödet vill att vi snart sitter bredvid varandra, längst bak i klassen.

Historiens vingslag

”Hör historiens vingslag ropade språkröret Eva Goës och svepte kramande genom salen” skriver Expressen dagen efter valet. Ja, så känns det. Senare förstår jag det också med alla mina sinnen. Vi har dansat in i riksdagen. Vilken prestation! Människor i Sverige ville ha en förändring och röstade in oss trots att vi inte lovat guld och gröna skogar - endast gröna skogar!

Några år senare kommer beviset på att vi blivit uppmärksammade av all världens media. 1990 inbjuds jag till Japan på Expo-90 för att tala över temat "Harmoni mellan människa och natur". När jag frågar Mainichi Newspaper (Dagens Nyheter), UNESCO och Expo-90, mina värdar, varför jag blivit utvald bland 100 "working mothers" i världen, så svarar de: "Vi följde dig i valet 1988. Du var en annorlunda politiker och bevisade att det gick att vara både mor och politiker och vinna ett val."

Men jag var inte ensam, det var ett väl fungerande lag som lade personlig prestige åt sidan och kämpade för idéerna om solidaritet med djur och natur, kommande generationer och tredje världens folk, som vann valet!